

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

9.439

Szerző: *Pervomajszkij Leonid*

Hely:

Cím: *Budapesti naplóból*

Idő:

"1945"/1950"

Forrás: *Magyar Nemek*

Személy:

Helyszám:

(Hely)

1950. 4. 4

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

BUDAPESTI NAPLÓMBÓL

ÍRTA: LEONID PERVOMAJSZKIJ

A demokratikus Magyarország népe ötödik évfordulóját ünnepli annak, hogy hazája felszabadult a hitlerista hódítók aól. Régi naplóm lapjait forgalom és elvonulnak előttem 1945. felejtethetetlen tavaszának képei. Fejtűnk emlékeztetnek ebben a magyar sikság, a dunai átkelés, az elkésere deli harcok Budapestért, a Balaton körüli csaták, a szovjet katonák hőstettei, akik vérükkel öntözték a magyar földet és a magyar városok köveit. Visszaemlékezem a magyar munkásokra és béresekre, a Budapest-környéki városok és az A föld falvainak lakóira, akik boldogan üdvözölték az orosz katonákat, mert megértették, hogy Magyarország felszabadulása a hitleri rablók-tól, a Horvay hóhárókól, új, fényes lapot nyit számukra hazájuk történelében.

★
Egész éjszaka zúgtak Budapest felett a borús égbolton a nehéz szállítórepülőgépek. A hatalmas fényzóróberendezések sugarai éles villódzással kereszteltek egymást, mint a kardok.

Az automata légháritóágyúk és a négyesövű golyószórók szelték az égbolton lövedékeikkel és aknáikkal... A hitlerista pilóták köröztek Pest felett, átrepülték a Dunát, hogy élelmszert és hadianyagot dobjanak le katonáinknak, akiket Budán körülzártak. Igen magasan repültek, mert félték a légháritótűztől. A kőd megnehezítette tájékozódásukat és az ejtőernyők többnyire a Dunába hullottak, vagy Budapest utcáira, ahol katonáink szedték össze őket, miközben egy percre sem szüneteltették a tüzet. A hitleristák Budán és az ókori Akvinkumban fészkeltek be magukat, melyet annakidején a rómaiak azért építettek a Duna partján, hogy védelmül szolgáljon a barbár germán törzsek betöréséi ellen.

Az akvinkumi múzeumot és a körülötte lévő területet, ahol a római erődítések és védőárkok maradványai merednek ki a földből, s ahol majdnem másfél évszázadig török erődök álltak, a régi királyi várát és a hegyen álló citadelát, amely 1848-1849. emlékeztető eseményei után épült, a hitleristák védelmük hátyájává alakították át. Innen árasztották el tüzzel a felszabadított Pestet, a parkokat, körutakat és mellékutcákat.

A Duna partja éjjel-nappal golyószóró-tűz alatt állt. A felrobbantott hidak roncsai meredeztek a félig még befagyott folyó felett. Vázaik feltépve nyultak a levegőbe és az egész város valami hatalmas előlénynéki tűnt, amelyet szétzúzott egy robbanás... De Pest é. Az élet itt nem szűnik meg se nappal, se éjjel. Az utcákon katonáink és tisztjeink járnak, akik a magyar főváros felszabadításáért vívott hősköltevénybe illő, nagyszerű roham idején tüntek ki tetteikkel.

Sztálingrádiak, poltáviaiak és kirovográdiak, sok roham és ezer kilométeres menetelés tapasztalt katonái, ma ennek a nagy városnak életét és létét őrzik, amelyre a fasizisták esztelen tüzet szórta, tűzérsegülkei akarván összerombolni azt, aminek megsemmisítésére már nem volt idejük eltakarodásuk előtt. Amikor bevettük a várost, óvtuk házait és székesegyházait, múzeumait, parkjait, színházait, hidjait. Csapataink

észekre osztották a várost, megakadályozták, hogy a hitleristák pusztításokat okozzanak azokban a kerületekben, ahol a harcok folytak. Megtisztítottuk az aknáktól a középületeket, amelyeket a levegőbe akartak röpíteni a hitleristák, időzített aknákat rejte el bennük.

Pest él. A Dunapart és a Margitsziget különös életet él. Ott front van, ott kemény csatát vívnak a hős szovjet katonák, akik nem ismerik a félszemet, a fáradságot és nyugodt biztonsággal viszik véghez nagy tetteiket. Az éjszakai utcákon, a sötétségbe burkolt házak mellett "világítótoronyok" és forgalomirányítók segítségével teherautók közlekednek hadianyaggal megrakva és mozgókonyhák meleg étellel. A város folyóntúli részét. Budát be kell venni, még pedig, hogy a hitlerista parancsnokság ne tehesen hathatós ellenintézkedéseket.

★
Egy vasongyári munkás családjánál töltöttem az éjszakát a város határában, nem messze a dunai átkelőtől. A németek szüntelenül lötték az átkelőt,

igyekeztek megzavarni csapataink átkelését a nyugati partra... A magasban nehézbombázók cirkáltak. Sokáig köröztek a célpont felett, s a végén jólismert fültépő bömbölésük kísérelében, egy sorozat kis bombát zúdítottak le.

A házban nyirkos csend volt, akár egy pincében. A gazda kis vaskályhában tüzelt, apró, vizes fahasábokkal. Egy öreg akácot fűrészelt fel. Még nagyapja ültetette a ház mellett. A gazda három gyermekét egy héttel előbb egy német gránát szilánkjai gyilkolták meg, amikor ez alatt az akácfa alatt játszottak.

Ez az ember mesélt nekem arról, hogy a szalaszták ki akarták adni a hitleristáknak a budapesti szakmunkásokkal németországi kényszermunkára. Va amennyiüknek megparancsolták, hogy a kitűzött időpontban legszükségesebb ruhadarabjaikkal felszerelve jelenjenek meg a gyűjtőállomáson.

A férfiak összeültek a Szász-legényekbe, s miután néhány embert veszítettek, s mintegy harmincan megsebesültek, elmenekültek előlűt. A mi csapataink megérkezéséig rejtőzködött, ki hol tudott, pincékben, padlásokon, kutakban,

— Ha gyermekeim élnének, kérnék magától kényeret — mondta szomorúan a házigazda, s közben kis fahasábot vetett a kályhába. — Így azonban semmire sincs szükségem. Csupán

egy kívánságom van: ^{Közz. nyom.} Olyan Magyarországot teremteni, amelyben a munkásember szabadon és nyugodtan élhet, nem úgy, mint a kutya, hanem mint ember, hogy ne kelljen félnie az éhségtől, belegségtől, munkanélküliségtől... Hogy ne öljek meg gyermekeinket, hogy az élet élet legyen, és ne kínlődás. Azt hiszem, elérhetjük ezt, ha maguk segítenek.

Törve beszélt oroszul. Őreg magyar katona volt, négy esztendő fölött orosz fogságban az első világháború idején.

A magyar munkástól pirkadtkor búcsúztam el, egy öreg akácfa alatt. Sokáig állt még a fa törzse mellett / és nézett utánunk. Sok mindent ki lehetett olvasni tekintetéből, de azt hiszem, a legvilágosabban az a remény tükröződött a szemében, hogy a múlt soha többé nem tér vissza, hogy a fasiszta héjja, mely hosszú esztendőökön át a magyar nép lelke felett zsarnokoskodott, visszavonhatatlanul eltűnt, s az igaz ügyért folytatott tündöklő harc, örökké meg tisztítja a magyar égboltot a jogfosztás és az elnyomás sötét felhőitől.

Hajnalban az utcára jöttek a város lakói. Éjszaka bunkerekben, hatalmas szenes-gödörökben húzódtak meg a sokemeletes házakban, a központi fűtés kazánházaiban. Eljött a nap és ezrekre menő tömegek jöttek fel az utcákra: gondterhelte

fiak és nők igyekeztek valamerre, taligákat batyukkal ládákkal megrakott gerekekocsikat toltak, kosarakat cipellek, mintha költözne valahová a város.

Hazám, hazám, mennyi embert mentesz meg, milyen hatalmas munkát vállaltál szorongatott időben, mennyi gond nyugszik a válladon! Csak a te nagy lelked tudja megérteni a mások szenvedését, mert senki sem szenvedett, senki sem harcolt annyit, mint te! Nincsenek olyan emberek a világnak egyetlen más hadseregében, mint a te katonáid. E napokban a legnépszerűbb ember Budapesten a szovjet katona. Mindenütt, ahol megjelenik, tömeg veszi körül. Nem afféle szenzációt hajhászó tömeg, különleges élmények keresői, apró úzerkedők és spekulánsok, akik örökkétartó gombokat és furcsa illatú kölnivizeket árúsítanak, hanem gondterhelte emberek, akik sok mindent láttak és sok szenvedésnek mentek keresztül. Megértettek egy dolgot — és ez a legfontosabb: ha nem jöttek volna a szovjet katonák Budapestre, megpróbáltatásaiknak nem szakadt volna vége.

A mi katonánk védi testével a magyar gyermekeket a közelben lecsapódó gránátok szilánkjaitól, felkel az úttestről,

köpenye át van lyuggatva, több helyen véres a keze. A katona rászorítja kezét a sebre és viszi a megmentett gyermeket valami biztos helyre s úgy megy, hogy pillantást sem vet a járőrökre, akik a csodálkozástól és lelkesedéstől szólni sem tudnak.

Mikor a magyarok felocsudnak, a katona után sietnek, hogy megköszönjék önfeládozó tettét, számára érthetetlen nyelvükön. De ő már messze van és hogyan is ismerjék meg? És akkor megállítják az első szembefövő orosz, megszorítják a kezét, az meg nem érti miről van szó. Széttárja a karját, nem ér rá, katona és a szétrombolt barikádon át épve siet tovább.

A lövések folytatódnak, rendszeres pontossággal küldik a németek gránátjaikat egymásután, az ember szinte azt hiszi, hogy ennek sose lesz vége. A magyarok behúzódnak a kapualjába, egyre gyérül az utca népe. S egyszerre megjelennek az égbolton a mi támadó gépeink. Dindalmas zúgással vonulnak Pest fölött és néhány másodperc múlva már hallani, amint terhüket a fasiszta tüzéség állásaira szórják, azokra, akik Buda magaslatairól lövik a várost. Munkájuk hibátlan, a tüzéség elhallgat, Pesten ismét a csend lesz úrrá. Az emberek előkerülnek rejtekhelyeikről, felfelé fordítják tekintetüket, ahol vörös csillagok fényével

testükön, szállnak repülőgépeink, a támadás után visszatérve repülőtereikre.

★

Hosszú harc után elesett Buda is. A hitleristák, akik a Duna jobbpartján lévő városrészbe szorultak össze, elkeredetlen védekeztek, azt remélték, hogy kívülről kapnak segítséget. Ez a segítség nem jött meg. Bárhogy is igyekeztek a fasiszta katonák különböző pontokon kilőrní a gyűrűből, beletörték fogukat a mi vasgyűrűnkbe, epicéskolták gépi felszerelésüket és emberállományukat, de céljukat nem érték el. Buda helyőrsége elvesztelte pozícióit. Egymásután foglaltuk el kemény csatákban a postahivatalát, a tavróközpontot, a királyi várát és az odon történelmi citadellát. Az agyúldz elhallgatott. És sok-sok nap után először urakodik el a városban a teljes, zavartalan csend, amelyben szinte meghallani az emberek lélegzését is.

Bejárjuk a várost, végigmegyünk a Dunaparton, megállunk a romoknál a hidak mellett. A falakon megjelennek az ideiglenes nemzeti kormány felhívásai. A Duna partján ott áll a nagy magyar költő, Petőfi Sándor szobra. És a bronzember esküre emelt kézzel néz a Dunára, a lerombolt hidakra, a még füstölög budai épületekre. Nézem Petőfi szobrát. Az em-

bert, a harcos, a költőt. Arcán a dacos, bátor, harcban hajthatatlan magyar nép legszebb vonásai kennek éltre.

Háborús naplóm lapjait forgatva, lelkesedéssel gondolok vissza a Budapestért folytatott harcok napjaira. Nagy boldogság áraszt mosá e, amikor katonáink bátorságára, hősiességére gondolok. Fedelkesít, amit azokban a napokban láttam, amikor a magyar nép történetének új, dicsőséges lapjai nyíltak meg. Azokban a felejthetetlen napokban a magyar nép sorsa saját kezébe került. A nép emelkedetében tartja a múltat és hittel néz a jövőbe. Magyarország nem áll egyedül a békéért, a demokráciáért, a szocializmusért vívott harcában. Sok barátja van, az elsősorban a nagy Szovjetunió. Senki sem térítheti le már arról, az útról, amelyet maga választott, a szocializmus építésének útjáról. Harcos út ez és e harcok az adja meg örömét, hogy a célja nemes. Ma a magyar nép meggyőződéssel mondja, hogy nagy céljainál magasztosabbak, nincsenek és nem is voltak soha: hazája boldogsága, béke, munka, szocializmus.